

ŠKOLA, KDE UČIA ČÍTAŤ TEXTY AJ EMÓCIE

Už takmer pätnásť rokov sa na chodbách základnej školy na Prokofievovej 5 stretávajú bežné deti s deťmi s poruchami autistického spektra (PAS) a učia sa akceptovať inakosť.

Po testovacích pokusoch sa projekt tejto inkluzívnej petržalskej školy naplno rozvinul v školskom roku 2012/2013. Už predtým tu však fungovali triedy, v ktorých sa venovali deťom s poruchami autistického centra, išlo ale o zmiešané skupiny, ktoré združovali žiakov s rozličnými formami znevýhodnenia.

Prvú prváčku triedu pre deti s PAS otvorili na Prokofievovej o päť rokov neskôr, v roku 2017. Dnes je zo štyroch stovák žiakov päťdesiattri takých, ktorí potrebujú špeciálny prístup.

Zvyšujú úroveň školy

Pre niektorých rodičov nie je jednoduché akceptovať, že ich dieťa trpí poruchou autistického

Inklúzia bola aj témou projektu *To, čo nás spája*. Výstava prezentuje rôzne pohľady na svet očami mentálne znevýhodnených mladých ľudí a podporuje ich výtvarnú kreativitu. | Foto: Ivana Vrabľová

spektra. Aj preto časť detí prichádza na školu po neúspešných pokusoch o zaradenie z klasických materských a základných škôl. Podľa špeciálnych pedagogičiek tieto deti bývajú často frustrované, „sú naučené sedieť vzhruď alebo apaticky ležať na lavici. Nechcú ísť k tabuľi, boja sa vôbec niečo povedať – lebo boli zvyknutí, že sa im spolužiaci

smejú,“ vysvetľuje Janka Loišová, jedna z pedagógov, ktorí sa deťom s PAS – spolu s pomocou pedagogických asistentov – na základnej škole venujú.

Na Prokofievovej aktuálne majú trinásť špeciálnych tried – od prváčkych po siedmcke –; v každej je obmedzený počet žiakov. Jednou zo základných podmienok na prijatie je, že deti majú diagnostikovaný vysokofunkčný autizmus – vtedy je možné s nimi plnohodnotne pracovať.

Totíž, okrem toho, že ich je v triede málo, v učení nemajú žiadne ťažavy – ich vzdelávací proces je rovnaký ako ten pre bežné deti. „Dokonca majú do 4. ročníka dve hodiny navyše, pretože majú špeciálne predmety – rozvoj komunikácie a grafomotoriky,“ približuje Loišová.

Deti s PAS sa nevyhnú ani Testovaniu 9 – a úroveň školy v celoslovenskom meradle je aj vďaka ich vynikajúcim výsledkom vyššia.

Samozrejme, ich výchovno-vzdelávací program je mierne upravený „v tom, že majú individuálny prístup; pôsobí tam pedagogický asistent – to je človek, na ktorého sa môžeme kedykoľvek spoľahnúť,“

pomáha nám zvládať vypäté situácie,“ dodáva Loišová.

Učia ich čítať emócie

Tie môžu prísť kedykoľvek. Stačí drobnosť, ktorá deti vyruší z krehkej rovnováhy. „Často sa dostanú až do takého stavu, že ich musím poklepať po pleci, aby začali vnímať vyučovanie. Nie je nezvyčajné, že tieto situácie ich nadmerne vyčerpajú. Preto máme triedy rozdelené na učiacu a oddychovú zónu, kde si môžu oddýchnuť. Majú to dovolené počas vyučovania v prípade, že sa necítia komfortne,“ hovorí učiteľka Iveta Čichová.

Hoci učebné osnovy sú rovnaké, vyučovanie predsa len vyzerá trochu inak. Najmä na niektorých predmetoch. „Biológiu, matematiku, geografiu či dejepis majú radi, ale slovenský jazyk je pre nich veľmi abstraktný“ prezrádza Čichová. „Aj literatúra je pre nich veľký problém – metafory, prirôvania, slangové výrazy, to sa musia naučiť pochopiť. Tieto deti chápu pojmy doslovne. Napríklad veta – poplúť pre šťastie –, je pre nich pokynom, nie ustáleným spojením. Spomínam si na historku, keď sme preberali vetné členy, podmet a prísudok. Rozoberali sme vetu – *labuť pláva na Dražďaku* – a pýtam sa: *Labuť je podmet a kde má prísudok?*

Zdravé aj autistické deti dostali za úlohu nakresliť obrázky na rovnakú tému. Ich diela boli vystavené v aule na ZŠ Prokofievova. | Foto: Ivana Vrabľová

Jeden chlapec sa ozval: Pani učiteľka, ale to snáď nemyslíte vážne, to sa mám ísť teraz opýtať na Draždiaka labute, kde má ten prísudok?“ spomína s úsmevom učiteľka.

A to je vlastne aj ďalší netradičný „predmet“ v triedach pre deti s PAS: čítanie mimiky, emócií, „školenie“ v oblasti mimiky a ironie. „Učím ich rozoznávať význam a odtienky úsmevu v súvislosti s kontextom situácie. Kedy smiech znamená radosť a kedy výsmech.

Pre tieto deti je veľmi dôležité naučiť sa identifikovať emócie iných ľudí,“ hovorí Iveta Cichová.

Nie si chorý

Ešte jedna zaujímavosť. Paradoxne, zatiaľ čo dištančná výuka bežným deťom často skôr uškodila, pre deti s PAS bola podľa učiteľiek potešením. „Nemávali sme spoločné hodiny, vždy to bolo jeden na jedného a deti boli v siedmom nebi. Malí ma iba pre seba, čo je vzhľadom na ich povahu to najviac,“ hovorí Cichová a dodáva, že dištančné vyučovanie bolo prekvapením aj

pre rodičov. V tomto období na vlastné oči videli, aké sú ich deti šikovné a zhovorčivé.

Vďaka pevnej dôvere, ktorú si vybudovali, sa na ne deti obracajú aj s otázkami o svojej odlišnosti od iných rovesníkov. „Do istého veku žijú vo svojom svete, ale potom sa to mení, začnú vnímať, pozorovať. Pýtajú sa a veľa vecí si nájdu aj na internete. My sa im to potom snažíme vysvetľovať—, prečo sú v triede, kde je málo detí, prečo im vadí, keď sú vo veľkom kolektíve, prečo im vadí hluk alebo vôňa...“,“ opisuje Loišová.

Záujem prevyšuje možnosti

Riaditeľka ZŠ Prokofievova Diana Mosná (ktorá okrem iného tiež vyštudovala špeciálnu

pedagogiku) priznáva, že škola ani zďaleka nestačí pokryť záujem o prijatie – ten je oproti možnostiam školy dvestonásobný (!). Aj keď by sa to žiadalo, keďže počet detí s PAS rastie, zvyšovať počet špecializovaných tried sa zatiaľ nechystajú. Dôvodom je viacero, podstatným je nedostatok financií. „Už dnes je to komplikované. Každá takáto trieda má svojho špeciálneho pedagóga a pedagogického asistenta, a preto je prevádzka takýchto tried finančne náročná – tam sa náklady zdvojnásobujú. A k tomu treba prirátat aj školský klub. Naša škola má veľkú podporu zo strany mestskej časti, za čo sme veľmi vďační,“ vysvetľuje riaditeľka.

Významné rozširovanie počtu tried pre deti s poruchami autis-

tického spektra nie je vhodné tiež v zmysle zachovania princípov inklúzie. Ide o to, aby sa všetky deti v škole cítili dobre a navzájom sa obohacovali. „Často sú dobrí kamaráti, navzájom sa rešpektujú a pomáhajú si. Naučili sa vnímať inakosť,“ hovorí Loišová.

Na správnom mieste

Janka Loišová a Iveta Cichová o svojich žiakoch hovoria s láskou a obdivom. Naozaj. Netvrdia, že po šiestich hodinách výuky nie sú unavené, ale zároveň je jasné, že svoju prácu milujú.

„Oni majú v sebe niečo, čo vás úplne pohltí, obľúbiť si ich celým srdcom. A aj oni nás niečo naučili – vnímať svet ich očami,“ hovorí o svojich žiakoch Janka Loišová. Mnohí ich žiaci sú už dnes študentmi vysokých škôl a expertmi v rôznych odboroch. Na svoje učiteľky nezabudli, pravidelne ich kontaktujú, radia sa o vážnych rozhodnutiach. „Stali sme sa súčasťou ich rodiny,“ vraví Loišová.

Martina Štefániková

2. APRÍL | SVETOVÝ DEŇ POVEDOMIA O AUTIZME

INZERCIA

06 | APRÍL

51. JARNÁ CENA PETRŽALKY
CENA TROJROČNÝCH KOBÝL
CENA TROJROČNÝCH ŽREBCOV

ZAČIATOK VŽDY O
14:00

MINISTERSTVO
PODOHOSPODÁRSTVA
A ROZVOJA VIDIEKA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

20 | APRÍL

26. VEĽKÁ APRÍLOVÁ CENA

50 ROKOV
1974-2024

NEZMEŠKAJTE ŠTART

DOSTIHOVEJ SEZÓNY

www.zavodisko.sk

AREÁL OTVÁRAME O 12:00 HOD. | UŽITE SI ATRAKTÍVNY PROGRAM S CELOU RODINOU!